

Motion till riksdagen 2023/24:452

av **Richard Jomshof m.fl. (SD)**

Straffrättsliga frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktiga livstidsstraff och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om butiksstöld och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera olaga hindrande av rörelsefriheten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga kriminell djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera jaktsabotage och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rattfylleri och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Genom Tidöavtalet har Sverigedemokraterna tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna avtalat om ett stort antal kriminalpolitiska reformer. Däribland återfinns en ny straffrättsreform som tar sikte på samtliga straffskalor, påföljder och straffmätningen. Reformens omfattning berör hela det straffrättsliga systemet och kommer att förändra den svenska straffrätten i grunden. Det finns dock vissa förslag som inte berörs i avtalet.

Riktiga livstidsstraff

Livstidsstraff är föreskrivet endast för ett fåtal brott. Straffet är den allvarligaste påföljden som kan dömas ut enligt svensk rätt. Det finns dock reglering om

tidsbestämmande vid livstidsstraff och praxis medför att så ofta sker. Livstidsstraffet blir således ofta tidsbestämt och betydligt skonsammare än vad livstidsstraff skulle vara.

Straff och påföljder för brott är inte endast en fråga om rehabilitering, det är även ett moraliskt ställningstagande. Varje kriminaliserad gärning ska följas av ett straff som motsvarar graden av klander som gärningen ifråga innebär. Livstidsstraffet bör således redan i samband med domslutet kunna vara av sådan karaktär att tidsbestämning av straffet inte är möjligt. Livstidsstraff utan möjlighet till tidsbestämning bör kunna följa på brott som idag kan medföra livstidsstraff.

Civilkurage

Det finns ingen allmän skyldighet i svensk lag att bistå människor i nöd eller fara. Denna skyldighet finns för vissa garantier, såsom föräldrar, eller särskilda yrkesgrupper, exempelvis kan en polis eller sjuksköterska dömas för underlåtenhet om denna i sin tjänst inte fullföljer skyldigheten som medföljer av yrket. De flesta länder i Europa, bland annat våra nordiska grannländer, tillämpar någon form av civilkuragelag, och även om det råder delade meningar kring hur en sådan bäst utformas bör det anses klart att ett behov av sådan lagstiftning föreligger.

Under sommaren 2018 drunknade en ung man vid en badplats i Örebro, polis hade svårigheter att ta sig fram till följd av att människor stod i vägen för att filma händelsen. Det har även förekommit att människor filmat pågående brott, och sålt eller överlämnat bilderna till tidningspublikationer, i stället för till polisen.

Varje människa har en moralisk skyldighet att bistå en person i nöd, förutsatt att det kan ske utan risker för denna. Det bör anses tillräckligt klandervärt för kriminalisering att se på när ett barn drunknar i en vattenpöl när detta kan förhindras med en liten, riskfri, insats. Skyddsintresset är i dessa och liknande fall klart. Det bör därför införas en straffsanktionerad allmän skyldighet att bistå nödställda personer, vad som även brukar benämnas en civilkuragelag.

En civilkuragelag bör fastställa att man som medmänniska gör vad man kan, utifrån den egna förmågan, att undsätta någon i nöd. I många fall kan det handla om enkla saker som att kontakta ambulans vid en trafikolycka, kasta ned en livboj till en person som trillat i vattnet eller göra plats för räddningspersonal som behöver komma fram. Underlåtenhet att agera på ett sådant vis bör möta de repressalier ett sådant klandervärt beteende motsvarar.

Butiksstöld

Kostnaden för stölder i detaljhandeln fortsätter att öka samtidigt som näringsidkarna har få verktyg att använda för att stävja utvecklingen. För att säkerställa att anställda och kunder ska kunna känna sig trygga bör det vara möjligt för näringsidkare att tillämpa tillträdesförbud för den som betar sig hotfullt eller stjälar vid upprepade tillfällen.

En möjlighet till tillträdesförbud har nu trätt i kraft, men tidiga indikatorer visar på att sådana förbud inte meddelas i erforderlig utsträckning. Det finns därför skäl att se över lagstiftningen och tydliggöra att förbudet ska kunna användas preventivt, inte enkom efter redan fällande dom.

Olaga hindrande av rörelsefriheten

Att svensk lagstiftning inte följt utvecklingen med parallella samhällen är nu närmast ostridigt. De företeelser eller nya sätt att påverka samhället negativt som nu dyker upp visar på luckor i lagen som snarast behöver täppas till. De personer tillhörande den organiserade kriminaliteten som i början av september 2020 upprättade vägspärrar till utsatta områden runt Göteborg har påvisat ett problem. När de som greps av polis sedan skulle åtalas har det visat sig att det saknas en rubricering som motsvarar gärningen, istället letar man efter rubriceringar som kan tillämpas på beteendet. Således bör en utredning tillsättas för att föreslå en ny kriminalisering av sådant beteende. Lämpligtvis bör rubriceringen ta sikte på olaga hindrande av annan persons rörelsefrihet. Själva gärningen torde lämpligtvis vara att en person utan lagstadgad rätt att göra så påtagligen hindrar annan från att röra sig fritt. En exakt formulering bör naturligtvis utredas och vilken grad av ett sådant hindrande som bör beläggas med straff bör begrundas.

Kriminell djurrättsaktivism

Djurrättsaktivister terroriserar idag laglydiga lantbrukare och jägare. De nyttjar kryphål i lagen och begår handlingar som är svåra att beivra. Det finns således skäl att bättre kartlägga, bekämpa och lagföra de som begår sådana handlingar. I syfte att genomföra detta krävs en nationell kartläggning över problematikens omfattning.

Det har även synliggjorts att vissa av dessa kriminella djurrättsaktivisters aktiviteter inte omfattas av straffansvar. Detta syns främst vid jaktsabotage varför en utredning som kartlägger problematiken enligt ovan även bör föreslå en ny rubricering om jakt-sabotage. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Rattfylleri och vållande till annans död

I de fall en rattfyllerist kör ihjäl någon leder detta ofta till att gärningsmannen döms för vållande till annans död. Anledningen är delvis de skrivningar om alkoholpåverkan som stadgas i denna rubricering och delvis på grund av den praxis som sedermera växt fram. Det finns dock anledning att anse att ett sådant beteende är så pass klandervärt att gärningen bör kunna falla under rubriceringen dråp. Regeringen bör således utreda hur synen på gärningar som innefattar rattfylleri som leder till annans död kan anses mer allvarliga än de görs idag. Utgångspunkten bör vara att en sådan gärning anses utgöra dråp och därmed medföra en straffskärpning från vad som gäller idag.

Richard Jomshof (SD)

Adam Marttinen (SD)

Katja Nyberg (SD)

Pontus Andersson Garpvall (SD)